

”Gammalt framförs som nytt”

Tor Wennerberg publicerade i Psykologtidningen nr 9 2011 artikeln [”Att överskrida sin gräns”](#).

Leo Berlips skriver i detta inlägg att artikeln inte innehåller något nytt och är ”en populär framställning som skulle ha kunnat publiceras i vilken tidning som helst”.

[Tor Wennerberg svar:](#)
[”Nya infallsvinklar på gamla insikter”](#)

[Chefredaktör Eva Brita Järnefors svar](#)

I artikeln hänvisar Tor Wennerberg till Gay Hendricks och Martin Seligman, den siste nämns som en av ”den positiva psykologins fäder”. Enligt Wennerberg beskrev Seligman växelverkan mellan ”drawn by the future” och dess motspelare ”den medicinska modellen” som beskrev olika typer av självbegränsning, till exempel behovet av att i framtiden förverkliga sig själv skulle som motspelare ha många olika typer av självbegränsande mönster. Wennerberg fortsätter med att beskriva hur Hendricks framställning av de många olika typerna av självbegränsande mönster präglas av ”en särskild klarhet och tydlighet”.

TOR WENNERBERG hänvisar även till Gay Hendrix formulering ”vi har alla en termostat, inställd på ett visst värde som representerar det tak vi inte har tillåtelse att överskrida”. Som orsak till problemen med den övre gränsen identifierar Hendricks de ”omedvetna barriärer som formas av omgivningens ogillande eller ångestreaktioner som så småningom flyttar in i barnet, och blir en inre spärr mot individuation, något som gäller för alla de dolda barriärerna.”

I artikeln förklarar Wennerberg den växelverkan som varje människa har att lösa. Som sådan kan hans artikel betraktas som en populär framställning som skulle ha kunnat publiceras i vilken tidning som helst, men jag protesterar mot att en fyrsidig artikel av populärt innehåll publiceras i en seriös psykologtidning, som om det vore en stor nyhet.

HENDRICKS HÄNVISAR endast i förbigående och alldeles för kortfattat till Sigmund Freuds klassiska definition av psykisk hälsa. Faktum är att Freud redan 1923, utförligt och i detalj, i *Jaget och Detet* beskrev samma fenomen mycket utförligare. Han introducerade då termen ”överjaget”. Han beskriver där denna kritiska funktion som ”en instans som separerades från jaget och tycks dominera det”. Denna funktion visar sig tydligast i sin patologiska form i melankolin.

Personen upplever sig då bli kritiserad och nedvärderad. ”Vi ser hur en del av jaget är motståndare till den andra delen, dömer den kritiskt och så att säga upplever den som ett utomstående objekt”.

Freud använder där dessutom termen ”jagideal”. Denna personlighetsinstans anser han vara resultatet av en blandning mellan: 1) idealisering av jaget, 2) identifikation med föräldrasubstitut och 3) rådande samhällsideal. I denna differentierade form utgör idealjaget en modell som personen försöker att motsvara.

DETTA SAKNAS HELT i Wennerbergs redogörelse för utvecklingen av ”jagbegreppet”. Dessutom måste jag nämna det stora bidrag som Leopold Szondi, genetiker och psykiater gett oss i sina böcker.

Redan i boken "Ich Analys" redogör han för 16 möjliga konstellationer inom jagstrukturen. Dessa ser han som en produkt av olika samspel mellan: projection, inflation, introjection och denial.

Med hänvisning till den europeiska utvecklingen på detta område kan det vara nyttigt att påminna sig om att det inte enbart är amerikaner som bidragit till utvecklingen av psykologi. Det lönar sig faktiskt att även svenska psykologer sätter sig in i fransk och tysk psykologisk/psykiatrisk litteratur och forskning.

LEO BERLIPS

Psykolog, psykoterapeut

Psychodrama director

Referenser:

www.szondiforum.org Editor: Leo Berlips

Jean la Planche, J N B Pontalis: *Vocabulaire de la Psychanalyse*. 1967, Presses Universitaires de France.

Jaako Gabriel Borg: *Szondi's Personality Theory in the year 2000*. 2001. Publicerad av: mc-pilot oy/kustannus. Vainämöisenkatu 11-13 Tampere/finland.

L Szondi. *Lehrbuch der Experimentelle Tiebdiagnostik* (textband). 1960. Huber Verlag
Triebpathologie:

Band 1: *Elemente der exakten Triebpsychologie und Triebpsychiatrie*.

Band 2: L Szondi. *Ich analys*. Huber Verlag. Bern. (Översättn till engelska publ på www.szondiforum.org)

Debatt

Tor Wennerberg svarar Leo Berlips

”Nya infallsvinklar på gamla insikter”

- Det är nog inte mycket som kan sägas vara otvetydigt *nytt* inom psykologin på 2010-talet. Gay Hendricks formulering av ”problemet med den övre gränsen” presenterades inte heller som en nyhet eller som något nyupptäckt i min artikel, svarar Tor Wennerberg på Leo Berlips inlägg.

Som jag skrev i artikeln handlar det om en framställning av ett fenomen som har ”beskrivits på många olika sätt i den psykologiska litteraturen”. Däremot bidrar Gay Hendricks beskrivning, som jag ser det, med nya infallsvinklar på ofta diskuterade psykologiska problem.

Problembeskrivningen ligger nära det som inom psykoanalytisk litteratur kallas överjagsproblematik, precis som Leo Berlips skriver. Inom den kognitiva psykologin fångas liknande fenomen med termer som grundantaganden och scheman. Men tankarna kring ”självets förverkligande” och vad som hindrar det har förstås idéhistoriska rötter som går betydligt längre tillbaka än till Freud.

ETT ANNAT SÄTT att se på problemet med den övre gränsen är att lidande uppstår när vi människor *identifierar* oss med begränsande eller smärtsamma föreställningar, tankar och känslor som passerar genom vårt medvetande, och på det sättet tappar upplevelsen av det nuvarande ögonblicket. I det perspektivet handlar det ännu mindre om något nytt, utan problemet beskrevs för omkring 2 600 år sedan av Buddha.

Det hindrar dock inte att nya, alternativa sätt att beskriva också mycket gamla insikter kan ha sitt intresse.

TOR WENNERBERG
Psykolog

Debatt

Eva Brita Järnefors svarar Leo Berlips

Psykologtidningen svarar Leo Berlips

Tor Wennerberg artiklar är mycket uppskattade, skriver chefredaktör Eva Brita Järnefors i ett svar.

Leo Berlips protesterar här i sitt inlägg "Gammalt framförs som nytt" mot att vi publicerar Tor Wennerbergs artikel "Att överskrida sin gräns" (Psykologtidningen nr 9 2011). Han anser att artikeln är för lång och för populärt hållen för att publiceras "i en seriös psykologtidning, som om det vore en nyhet".

Tor Wennerberg har sedan 2008 publicerat ett tiotal artiklar i Psykologtidningen. Han har i sina artiklar lyckats levandegöra och förklara och väcka intresse för många frågor inom psykologin. Och hans artiklar är mycket uppskattade, fram för allt av de psykologstuderande. Hans artiklar tillhör de som efter publiceringen beställs allra mest.

MIN ÖNSKAN ÄR att fler psykologer avsatte tid för studier och skrivarbete om psykologiska frågeställningar, på liknande sätt som Tor Wennerberg gör, för att sedan på ett begripligt sätt i Psykologtidningen kunna förklara både psykologisk forskning och praktik.

Artikeln "Att överskrida sin gräns" presenteras inte som en nyhet. Redaktionen skriver i ingressen att Tor Wennerberg "förklarar begreppet" "the upper limit" som Gay Hendricks "har formulerat".

EVA BRITA JÄRNEFORS
Chefredaktör
Psykologtidningen

Debattartikel samt svaren publicerades 2012 01 30